

Vår ref.
Saksnr 2019/9055
Løpenr. 63947/2019
Arkivkode

Saksbehandler
Leif Birkeland
Tlf. 52 74 32 30

Vår dato
15.12.2019

HØRINGSSVAR - "TVANGSBEGRENSNINGSLOVEN"

Helse- og omsorgsdepartementet har sendt NOU 2019:14 «Tvangsbegrensningsloven, forslag til felles regler om tvang og inngrep uten samtykke i helse- og omsorgssektoren» ut på høring. Høringsfristen er satt til 16.12.2019. Haugesund kommune avgir med dette sin høringsuttalelse.

Haugesund kommune er i utgangspunktet positiv til en samlet tvangsbegrensningslov for hele helse- og omsorgstjenesten. Dette kan bidra til helhetstenkning, på tvers av forvaltningsnivåene. Lovforslaget er imidlertid så omfattende, komplisert og fragmentert at det vil være utfordrende å bruke loven. Det er for mange tilvisninger, mange forskriftshjemler og tilvisninger til mange rundskriv. Det vil være utfordrende å forholde seg til dette i praksis. Det bør dessuten være mulig for den som er, eller kan bli, underlagt tvang å forstå regelverket som regulerer området. Kommunen har merket seg at Fylkesmannen i Vestland uttaler at verken fagfolk som skal fatte vedtak eller kontrollorganet vil kunne forstå loven. Dette er i så fall meget problematisk.

Det synes å være et sterkt fokus mot *redusert* bruk av tvang, med minimal vekt på at det i en evaluering av et så omfattende lovverk også bør stilles kritisk spørsmål ved om dagens lovverk og dagens praksis faktisk medvirker til for liten bruk av tvang i noen sammenhenger. Det er ingen motsetning i å tenke at det brukes for mye tvang i noen deler av helsevesenet/knyttet opp til noe situasjoner, mens det samtidig blir benyttet for lite tvang i andre sammenhenger.

Haugesund kommune slutter seg til forslaget om å fjerne diagnosenære vilkår i tvangshjemlene, og at disse eksempelvis erstattes med fravær av beslutningskompetanse og sterkt behov for tiltaket etter individuell vurdering. Utvalget legger opp til en styrking av samarbeidet mellom spesialisthelsetjenesten og kommuner i forbindelse med bruk av tvang, og dette er en viktig forutsetning for å lykkes i sammensatte saker.

Haugesund kommune er kritisk til hvordan utvalget balanserer ulike verdier som:

- Retten til å bestemme selv i personlige spørsmål
- Beskyttelse mot krenking av rettigheter
- Rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester
- Respekten for menneskeverdet
- Samfunnets krav til beskyttelse mot personer med utfordrende atferd

Målsetningen må være redusert tvangsbruk, men dette må veies opp mot den enkelte sin rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester til rett tid, og behovet for å hindre alvorlig helseskade på den enkelte og på andre. En markant nedgang i tvangsbruken vil i praksis innebære en aksept for at samfunnet må tåle flere alvorlige hendelser med fatale utfall. Haugesund kommune har det siste året

erfart at dagens lovverk ikke nødvendigvis fanger opp personer som er til fare for seg selv eller andre. En oppmykning av dagens regelverk, slik lovforslaget må forstås, vil øke risikoen for flere tragiske hendelser.

Flere dømmes til tvungen behandling gjennom rettssystemet nå enn tidligere. Det er bedre at helsevesenet gis anledning til å gripe inn og ta ansvar for pasientene før disse begår alvorlige lovbrudd. Alvorlige lovbrudd bør ikke bli inngangsporten til en mer stabil behandling.

Gjennomgående innskrenker utvalget det handlingsrommet som helsepersonell etterlyser for å gi tilpasset hjelp til personer som er alvorlig syke, og dette gir bekymring for om de aller sykeste vil få nødvendig helsehjelp. Helsetjenesten vil ikke komme i behandlingsposisjon.

Haugesund kommuner ser dessuten en risiko for at lovforslaget kan føre til en oppgaveoverføring til kommunene, uten at de økonomiske konsekvenser er tilstrekkelig utredet.